

Łukasz Zabielski
Dział Naukowy Książnicy Podlaskiej
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Historia, kultura i piśmiennictwo protestantów na Mazurach: od XVI do XXI wieku”, Ełk 23 czerwca 2016 roku

Największe miasto Mazur, Ełk, u progu sezonu wakacyjnego stało się miejscem spotkania o charakterze naukowo-kulturalnym. 23 czerwca 2016 roku zorganizowano tam Ogólnopolską Konferencję Naukową „Historia, kultura i piśmiennictwo protestantów na Mazurach: od XVI do XXI wieku”. Organizatorami tego wydarzenia były: Katedra Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”, Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku, a także Parafia Miłości Bożej w Ełku Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego, Muzeum Historyczne w Ełku i Stowarzyszenie Naukowe „Oikoumene”.

Pomysłodawcą przedsięwzięcia i przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Konferencji był profesor Jarosław Ławski (KBF „Wschód–Zachód”). Drugim przewodniczącym: ks. Dariusz Zuber z Parafii MB w Ełku. W skład Komitetu weszli: Mgr Monika Jurkowska z Uniwersytetu w Białymstoku, Dr Grzegorz Czerwiński z Katedry Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”, Dr hab. Anna Janicka z Wydziału Filologicznego UwB, Dr Wojciech Kalinowski ze Stowarzyszenia Naukowego „Oikoumene” oraz Dr Michał Siedlecki z Działu Naukowego Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku.

O idei Konferencji warto wspomnieć przede wszystkim dlatego, że miała bardzo nietypową genezę. W odróżnieniu od innych spotkań naukowych, które koncentrują się wokół uznanego dzieła literackiego, znakomitego twórcy, problemu, zjawiska czy epoki literackiej – Konferencja w Ełku posiadała patrona, którego książka została wydana dopiero w 2016 roku. Co więcej, patron ów znany jest co najwyżej niewielkiej gru-

pie badaczy i pasjonatów historii. Mam na myśli Edwarda Małłka (1907–1995), pierwszego po II wojnie światowej pastora Parafii Miłości Bożej w Ełku. Książka, o której mowa, to: *Gdzie jest moja Ojczyzna? Wspomnienia*, oprac. tekstu, wstęp, red. tomu Jarosław Ławski, przedślowie Dariusz Zuber (Naukowa Seria Wydawnicza „Colloquia Orientalia Bialostocensia”, Białystok–Ełk 2016). Pretekstem do zorganizowania Konferencji stało się nie tylko wydanie tak ważnego dla dziejów Ełku pamiętnika, ale też przypadająca w 2016 roku 70. rocznica powstania tamtejszej Parafii Miłości Bożej. Warto też wspomnieć, że to w murach należącego do Parafii Kościoła metodystycznego przy ul. Słowackiego 26 obrady się odbyły.

Oczywiście wystąpienia prelegentów nie ograniczyły się wyłącznie do zagadnień dotyczących postaci, historii i twórczości pastora Małłka. Tematy badawcze, na co wskazuje zresztą tytuł Konferencji, obejmowały o wiele szersze pole badawcze:

- Historyczne aspekty funkcjonowania społeczności protestanckich od XVI w. po współczesność.
- Literatura protestancka i inspirowana protestantyzmem.
- Kultura materialna, sztuka, obyczaj, tradycja protestantów.
- Pastor Edward Małłek i jego działalność, pisma.
- Protestantyzm wśród innych wyznań w ujęciu historycznym i literackim.
- Pisarze polscy, niemieccy protestanci z Mazur.
- Duchowość protestancka na Mazurach.
- Polszczyzna i jej przemiany na Warmii i Mazurach.
- Obraz protestantyzmu w literaturze polskiej, niemieckiej.

Inauguracja Konferencji, na zdjęciu wicerezydent Ełku Hubert Urbański

Inauguracja Konferencji, na zdjęciu z lewej prof. Jarosław Ławski, z prawej dyrektor Muzeum Historycznego w Ełku Kazimierz Bogusz

W skład Komitetu Naukowego Konferencji weszli: Prof. dr hab. Zbigniew Chojnowski (UWM w Olsztynie), Ks. bp dr Edward Puślecki (Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP), Dyrektor Muzeum Historycznego w Ełku Kazimierz Bogusz, Dr Łukasz Zabielski, kierownik Działu Naukowego Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku oraz Dr Stefan Marcinkiewicz (UWM w Olsztynie). Patronat Honorowy objęli: Tomasz Andrukiewicz, Prezydent Miasta Ełku; Prof. Bogusław Nowowiejski, Dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu w Białymstoku oraz Ks. Bp dr Patrick Streiff, Biskup Europy Południowej i Środkowej Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego.

Uroczystość otwarcia Konferencji rozpoczęła się od wystąpienia prof. Jarosława Ławskiego, który przywitał gości. Następnie ks. Dariusz Zuber i dyrektor Muzeum Historycznego w Ełku Kazimierz Bogusz przedstawili cel i ideę Konferencji. Głos zabrał też Tomasz Andrukiewicz, Prezydent Miasta Ełku.

Dużą niespodzianką dla wszystkich zebranych w kościele okazało się wystąpienie Andrzeja Małłka i Jadwigi Siewierskiej-Mallek, dzieci Edwarda Małłka, którzy podzielili się z obecnymi wspomnieniami dotyczącymi ich ojca. Uroczystego otwarcia Konferencji dokonał prof. Zbigniew Chojnowski, którzy też objął prowadzenie pierwszej części obrad plenarnych.

Wystąpienie Andrzeja Małka (syn pastora Edwarda Małka), z lewej prof. J. Ławski

Od godziny 9:30 swoje referaty zaprezentowali: Prof. Andrzej Sakson (UAM, Poznań) wygłosił wykład pt. *Działalność Kościołów Ewangelicznych na Mazurach po 1945 roku*, Ks. mgr Dariusz Zuber (PMB, Ełk) *Pastor Edward Małtek – między gromadkarstwem a metodyzmem*, Dr Łukasz Zabielski (KP, Białystok) *Ocalenia utraconej tożsamości (?). Przypadek „Wspomnień” Edwarda Małka*, Prof. Jarosław Ławski (KBF „Wschód–Zachód”) *Edward Małtek – uwagi edytora*.

Po krótkiej przerwie kawowej odbyła się druga część obrad plenarnych, których przewodnictwem objęła Dr Izabela Winiarska-Górska z Uniwersytetu Warszawskiego. Referaty wygłosili w tej części: Prof. Zbigniew Chojnowski (UWM, Olsztyn) *Od Niedzieli Adwentu do Niedzieli Umarłych. Święta kościelne w wierszach Mazurów*; Prof. Zofia Abramowicz (UwB, Białystok) *Wyznanie a tożsamość narodowa w świetle antroponimii ełckich protestantów*; Mgr Monika Jurkowska (UwB, Białystok) *Funkcje cytatów biblijnych w książce Edwarda Małka „Gdzie jest moja Ojczyzna? Wspomnienia”* oraz Tadeusz Willan (Stowarzyszenie Mazurskie, Olsztyn) *Powojenne losy pastorów na Mazurach w świetle publikacji „Mazurskiej Poczty Bocianiej”*. Obrady tej części zamknęło wystąpienie Dr Stefana Marcinkiewicza (UWM, Olsztyn) pt. *Wysiedlenia ludności mazurskiej/niemieckiej z powiatu ełckiego po drugiej wojnie światowej*.

Po obu częściach odbyła się niezwykle ożywcza i inspirująca dyskusja.

Prowadzenie ostatniej części Konferencji objęła Prof. Zofia Abramowicz (UwB, Białystok). Można było usłyszeć referaty: Dr Izabeli Winiarskiej-Górskiej (UW, Warszawa) *Przekład „Nowego Testamentu” Stanisła-*

Łukasz Zabielski, „Historia, kultura i piśmiennictwo protestantów na Mazurach: od XVI do XXI wieku”

wa Murzynowskiego jako przykład renesansowej książki dla wiernych, Mgr Eweliny Lechockiej (UG, Gdańsk) „A w niedzielę po obiedzie chodził Pan Bóg po tym świecie”. O wizerunku Boga i mazurskiej interpretacji Biblii w XIX-wiecznych pieśniach ludowych, Dr Jacka Lindera (WSG, Bydgoszcz) *Protestanci a media*; Ks. mgra Krzysztofa Wolnicy (Kościół Ewangelicko-Methodystyczny – Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu) *Historia Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego na Mazurach w latach 1970–1989* oraz Dyrektora Kazimierza Bogusza (Muzeum Historyczne w Ełku) *Mazury w świetle pism Zygmunta Glogera*.

Konferencję zamknęła dyskusja.

Po części naukowej uczestnicy Konferencji oraz mieszkańcy Ełku mieli przyjemność posłuchać niezwykle interesującego koncertu pt. *Fortepianowe Medytacje* w Kościele Miłości Bożej, w wykonaniu prof. Roberta Marata.

Owoce spotkania będzie recenzowana, punktowana monografia po-konferencyjna wydana w 2017 roku w Naukowej Serii Wydawniczej „Colloquia Orientalia Bialostocensia”.

Referat wygłasza Prof. Zbigniew Chojnowski (UWM, Olsztyn), obradom przewodniczy Dr Izabela Winiarska-Górska z Uniwersytetu Warszawskiego